

Imam an-Nawawî

Översättningar och anteckningar ur adh-Dhahabis bok *Tadhkirat al-Huffâz*.

(från an-Nawawîträffar i Malmö sommaren och hösten 2004)

Rubriker

Hans familj, hans födelse, hur han började sin karriär och hur allvarligt han tog på kunskap och lärande ♦ Hans sätt att kämpa, hans bevarande av kunskap och hans askes (*zuhud*) ♦ Hans avhållsamhet (*wara'*) ♦ Hans situation gentemot kungar då han påbjöd det goda ♦ Hans död

Hans familj, hans födelse, hur han började sin karriär och hur allvarligt han tog på kunskap och lärande.

An-Nawawî, imamen, ledaren, den ende, förebilden, islams *shaykh*, de kunniges fanbärare och religionens förnyare,^[1] Abû Zakariyyah Yahyâ bin Sharraf bin Marry al-Hazâmi al-Hawâribî ash-Shâfi'î, upphovsman till en rad olika nyttiga skrifter.

Han föddes i månaden Muharram år 631 H. och kom till Damaskus 649 H. där han bodde på internat i stadsdelen ar-Rawâdjîyah och levde på bröd från skolan. Där lärde han sig under fyra och en halv månads tid boken *at-Tanbîh*^[2] utantill och under den resterande delen av det året memorerade han inför sin *shaykh* al-Kamal bin Ahmad en fjärdedel av boken *al-Mudhab*^[3].

Han åkte därefter på vallfärd (*hajj*) med sin far och han bodde kvar i Medina under en och en halv månad. Han var sjuk under större delen av resan.

[Imam adh-Dhahabi] sade, ”Vår shaykh Abul-Hasan ibn al-'Aţâr berättade att *shaykh muhyî-d-dîn* [an-Nawawî] berättade för oss att han lärde sig utantill och läste upp 12 olika föreläsningar inför sina shaykher och förklarade och korrigerade dem: två föreläsningar i boken *al-Wasîl*^[4], en föreläsning i sammanställningen av de två *Sahîh*,^[5] en föreläsning i *Sahîh Muslim*, en föreläsning i boken *al-Lumma*^[6] av Ibn Djanî, en föreläsning i retorik, en föreläsning i grammatik, en föreläsning i jurisprudensens grunder (*usûl al-fiqh*), en föreläsning i *asmâ' ar-ridjâl*^[7], en föreläsning i religionens grunder (*usûl ad-dîn*).” Han [an-Nawawî] fortsatte, ”Jag kommenterade allt som hörde samman med lektionerna och [gav] olika förklaringar och extra förklaringar på meningar och [jag gjorde det med] ett bra språk. Allâh välsignade min tid. Då slog det mig att jag ville studera medicin och började läsa boken *al-Qanûn*,^[8] men mitt hjärta förmörkades och jag tillbringade dagarna utan att

Imam an-Nawawî

kunna uträtta något och då tyckte jag synd om mig själv. Jag sålde boken – och mitt hjärta lystes åter upp.”

Hans sätt att kämpa, hans bevarande av kunskap och hans askes (*zuhd*)

[an-Nawawîs student] Ibn al-‘Aṭār sade, ”Vår shaykh – må Guds den upphöjdes nåd vara över honom – har berättat för mig att han inte slösade bort sin tid vare sig tiden under natten eller under dagen, ja inte ens den tid som han tillringade på resande fot. [Han berättade också] att det tog honom sex år innan han började skriva böcker, undervisa, ge goda råd (*nasîhah*) och att säga sanningen. Jag sade, att förutom allt detta hade han att kämpa mot sitt lägre jag (*nafs*) och varje minut av handling var i fruktan och i övervakande av sig själv, han renade sitt *nafs* från allt ont och det som degraderar det från dess saker.

Han var *hafîẓ*^[9] i profettrationer och dess kunskapsgrenar (*usûl*), dess återberättare (*ridjâl*) och de av dem som talade sanning och de av dem som talade osanning av dem. Han var den mest kunnige i boken *al-Mudhhab*.

Vår shaykh al-Rashîd bin al-Mu’allim berättade, ”Jag frågade shaykh *Muhyî-d-dîn* om varför han inte gick till badhuset och varför han gjorde livet svårt för sig genom sina matvanor, klädvanor och livsstil och för att han var väldigt rädd för att få någon sjukdom som skulle avhålla

honom från sitt arbete. Han svarade, ”Någon fastade tills hans kropp blivit grön.”^[10]

Han avhöll sig från att äta frukt och gurka och han sade, ”Jag är rädd att min kropp blir fuktig och att det gör mig sömnig.” Han brukade äta och dricka en gång under dygnet vid gryningen.

Ibn al-‘Aṭār sade, ”Jag pratade med honom om frukt och han svarade, ’I Damaskus finns det olika frukter vid olika tider, de som arbetar med dem får inte hantera dem som de vill, förutom det som de får lov till att äta av det – så varför skulle då jag äta hur som helst?’

Ibn al-‘Aṭār fyllde sex skrivböcker med hans biografi.

”Han brukade äta och dricka en gång under dygnet vid gryningen.”

Hans avhållsamhet (*wara’*)

Han tog inte emot någonting, endast sällan från de som inte hade något med honom att göra. En fattig man gav honom en kanna och den tog han emot. Shaykh Burhân ad-Dîn al-Iskanderânî bjöd in an-Nawawî att bryta fastan hos honom, men an-Nawawî svarade, ”Tag istället hit maten så att vi alla tillsammans kan bryta fastan!” Då åt han av maten och det var två olika rätter – bara ibland blandade han olika maträtter.

Imam an-Nawawî

Hans situation gentemot kungar då han påbjöd det goda

Han bemötte förtryckare ståndaktigt utan att acceptera deras förtryck och han skrev till dem och varnade dem för Gud, den upphöjde. En gång skrev han:

Från Guds tjänare Yahya an-Nawawî, må Guds frid vara över sultanen, den som gör gott, alla prinsars kung, Badr ad-Dîn, må Gud hålla det goda för honom och omge honom med goda gärningar (*hasanât*), och ge honom det goda i detta livet och i det kommande livet och allt som han önskar sig, och välsigna för honom allting som omger honom. *Amîn*.

Det har kommit till min kännedom att Syriens folk har det svårt och är svaga på grund av att det inte regnat under en lång tid

...

Och han utvecklade detta i ett längre stycke på ett ark papper. Han [sultanen] gav ett snabbt och hårt svar som gjorde gruppen som författat brevet ledsna. Men de skrev ytterligare ett brev till sultanen där de påbjöd det goda.

Vår shaykh Ibn Farah berättade om den händelsen för shaykhen och han svarade snabbt: *Shaykh Muhyidîn* har uppnått tre grader som man borde resa till: Kunskap, Avhållsamhet och påbjudandet av det goda och förbjudandet av det onda.”

Hans död

Han reste för att besöka *Bayt-ul-Maqdis* (i Jerusalem) varpå han återvände till sin [födelse stad] Nawa^[11] där han blev sjuk hos sin far och låg för döden. Han

förflyttades till Guds barmhärtighet den 24:e Radjab och *Zâhir Yazâr* begravde honom.

Detta återberättades av shaykh Qutb ad-Dîn Yunînî.

Han [Yunînî] sade, ”Han [an-Nawawî] var den ende i sin tid med sin kunskap, Gudsfruktan (*warâ’*) och dyrkan, och han levde ett hårt liv. Han stod emot kungen i jusititidepartementet mer än en gång, och det berättas att konungen *adh-Dhahr* sade: ’Jag fruktar Gud mer än honom och det är jag som är shaykh för *Dâr ul-Hadîth*^[12]. Jag företrädde det i sextiofem år efter Abu Usama, tills hans död.”

Må Gud heliggöra hans levnads-teckning (*sîra*).

Och följande har omnämnts i *Tabaqât ush-Shafi’iyyahs* olika kapitel av Ibn as-Sabkiy:

... ”De kunnigas shaykh *muhyî-d-dîn* Abû Zakariyyah, islams skaykh och de efterföljandes lärare, Guds bevis till straff och belöning för de som kommer efter och som kallar till föregångarnas väg. Han var – må Guds nåd vara över honom – den främste, den som sitter med honom känner ro i sin själ (*nafs*) och han var avhållsam. Han brydde sig inte om ifall världen skulle rasa samman så länge religionen blomstrade^[13]. För honom var all avhållsamhet tillfredställelse och att följa de som gått före honom av *ahl us-sunnah wa al-djamâ’ah*. Han var tålmodig i utförandet av olika goda handlingar och han slarvade inte bort en enda timme utan att det var för Gud.

[Al-Adhkâr börjar]

I Guds den Barmhärtiges den Nåderikes namn

Prisad vare Gud, den Ende, den Störste och den mest Förlåtande!

Jag prisar Honom med den bästa lovprisning för alla Hans gåvor, jag ber honom från Hans nåd och generositet. Jag vittnar om att det inte finns någon gudom förutom Gud, den Store, den Ende, ”den evige, som är orsak till allt, vidmakthållare av allt, hos vilken alla söker skydd” (*as-Samad*), den mäktige, den vise. Och jag vittnar om att Muhammed är Hans tjänare och sändebud, Hans älskade och Hans vän, den mest vördnadsvärde av skapelsen av dem som kommit före honom och av dem som skall komma efter honom. Må Guds frid och välsignelser vara över honom och över Guds alla profeter, och över deras familjer och över alla rättfärdiga.

Gud, den upphöjde, den store, den mäktige och den vise säger:

Och bevara Mig i minnet, så skall Jag minnas er; var Mig tacksam, förneka Mig inte! [Koranen, al-Baqarah 2:152]

Jag har skapat djinner och människor enbart för att de skall [känna Mig] och dyrka Mig.” [Koranen, adh-Dhâriyât 51:57].

Vi lär oss av detta att tjänarens absolut bästa tillstånd är när han åminns världarnas Herre, sysselsätter sig med gudsåminnelser (*adhkâr*) som utgått från Guds sände bud –

må Guds frid och välsignelser vara över honom – sändebudens mästare.

De islamiska lärde (*‘ulamâ*) – må Gud vara nöjd med dem alla – har delat in handlingarna i dagens och nattens handlingar, i kallande till islam (*da‘wah*) och Gudsåminnelser (*adhkâr*) [och de återfinns i] många böcker som är välkända hos de insatta, men de är för omständiga med sina återgivningar av berättarkedjor (*isnâd*) och upprepningar och därigenom försvårar de den kunskapssökandes [lust till att fullfölja sitt läsande]. Därför valde jag att förenkla detta för de som har viljan, och jag tog itu med att sammanställa denna bok. Jag sammanfattade och konkretiserade det som jag nämnt ovan för att göra det tillgängligare för de som bryr sig och jag tog till största delen bort de olika berättarkedjorna. Anledningen till detta är att ämnet för boken är ett ämne om Gudsdyrkan och inte om *hadîth*-vetenskap.

För att de inte skall överanstränga sig för att känna till *isnâd* då de läser, annars hade de avskytt läsandet det finns dock vissa människor som hade föredragit hela berättarkedjorna. Syftet med boken är att ge kännedom om åminnelser av Gud (*adhkâr*), handlingarna som hör till och för att förtydliga missförstånd för de som följer sanningens väg. Jag kommer med Guds vilja (*inshâAllâh*) att nämna istället för berättarkedjor (*asanâd*, s. *isnâd*) det som ofta glöms bort, det vill säga de profettrationer (*hadîth*), som är autentiska (*sahîh*), goda (*hasan*), svaga (*da‘îf*) och felaktiga (*munkar*). Det är den

kunskap som saknas hos många att känna till förutom hos en del *muhaddithîn*.

Det viktigaste att känna till av det som åligger en att känna till och vårda, och det är det som den som söker kunskap har framgång i från de väl kunniga, imamerna som är utvalda och värtaliga. Jag kommer med Guds vilja (*inshâAllâh*) att lägga till en del värdefulla saker ur hadithkunskapen, en del ur jurisprudens (*fiqh*), viktigare principer och själarnas träning (*riyâdât*) och den goda moral (*adâb*) som bör kännas till av de värfarande (*salikîn*).

Det jag nämner i boken gör jag för att det skall bli lättförståeligt både för vanligt folk såväl som för de mer kunniga.

Vi har återberättat i *Sahîh Muslim* med Abî Hurayrah – må Gud vara nöjd med honom – som källa att Guds sändebud – må Guds frid och välsignelser vara över honom – sade:

Den som kallar till vägledningen kommer att få en lika stor belöning som de som följer den [vägledning de kallats till] utan att det minskar i deras belöning.

Då ville jag underlätta vägen för det goda folket, med kommentarer till det, och underlätta deras resande längs med denna väg och bestyrka den. Jag nämner i början av boken en del viktiga kapitel för den som skaffat sig boken och är i behov av dess innehåll och för andra som bryr sig om det.

Om det nämns i [de återgivna] profettrationer någon följeslagare (*sahâbi*) som inte är välkänd hos de som inte har kunskap om dem kommer jag att säga: ”Vi har återberättat av den-eller-den som är en följeslagare.”

Jag kommer att hålla mig till profettrationer ur de välkända grundläggande böckerna inom islam, vilka är fem till antalet: *Sahîh al-Bukhârî*, *Sahîh Muslim* och *Sunan Abî Dâwud*, *at-Tirmidhî*, och *an-Nasâ'î*.

Vad beträffar kapitlen och berättarkedjorna (*asanîd*) kommer jag inte att nämna något om dem förutom väldigt lite vid vissa tillfällen.¹⁴ Och jag kommer inte att nämna de välkända principerna (*usûl*) kring svaga (*da'îf*) traditioner, förutom om huruvida de är svaga eller inte. Jag kommer för det mesta att återge de [traditioner] som är autentiska (*sahîh*).

Därför hoppas jag att denna bok kommer att ligga till grund för åminnelser och jag kommer inte att nämna i dess olika kapitel med profettrationer förutom de som utgör tydliga bevis i frågan [som behandlas i kapitlet].

Kapitel: Om påbudet till uppriktighet (*ikhlas*) och till att ha goda avsikter (*niyyah*) i alla handlingar, yttre såväl som inre.

Gud den Upphöjde sade: ”Men inga andra påbud gavs dem än att dyrka Gud och Gud ensam med ren och uppriktig tro liksom de som i gångna tider sökte sanningen, och att förrätta bönen och hjälpa de behövande. Detta är den sanna, i människans natur nedlagda religionens klara och evigt giltiga [påbud]” [Koranen 98:5]

Och den Upphöjde sade: ”[Offerdjurens] kött och deras blod når aldrig Gud; men er Gudsfruktan [och er lydnad] når Honom.” [Koranen, 22:37].

Ibn ‘Abbâs – må Gud vara nöjd med dem båda¹⁵ - sade: ”Dess innebörd är: ’Utan [det är snarare ens] intentioner som når Honom’”.

[*Isnâd* utelämnad] ‘Umar ibn al-Khattâb – må Gud vara nöjd med honom – berättade att profeten – må Guds frid och välsignelser vara över honom och hans familj – sade:

Sannerligen är varje handling beroende av intentionen bakom den, och sannerligen skall varje människa få vad han avsett.

Den som utvandrat (*hidjra*) till Gud och Hans sändebud,¹⁶ har då utvandrat (*hidjra*) till Gud och Hans sändebud, men den som har utvandrat för världslig rikedom skull eller för att gifta sig med en kvinna kommer att få det han utvandrat för.

Denna profettradition (*hadîth*) är autentisk (*sahîh*) och alla är överens om att dess plats är upphöjd och att detta är en av de

berättelser som religionen kretsar kring. De gudfruktiga föregångsmännen (*salaf*) och de som följde efter dem av de efterkommande generationerna – må Guds nåd vara över dem alla – tycker om att inleda sina böcker med denna *hadîth* som en varning för läsare om att ha en god avsikt och att försöka bry sig om det och ta det som han läser på allvar.

Vi återberättade från imam Abî Sa‘îd ‘Abd ar-Rahmân bin Mahdî – må Gud vara nöjd med honom: ”Den som vill skriva en bok bör inleda med denna *hadîth*.”

Och imam Abu Sulaymân Khattâbî – må Gud vara nöjd med honom – sade: ”De tidiga av våra lärde tyckte om att börja med traditionen: ’sannerligen är varje handling beroende av intentionen bakom den’, innan allt vad man gjorde, eller som man påbörjade med något av religionens påbud för att veta behovet av det [som profettraditionen förklarar] i alla dess delar.

Vi har fått reda på av Ibn ‘Abbâs – må Gud vara nöjd med dem båda – som sade: ”Var och en blir ihågkommen enligt sin avsikt.” Och andra sade: ”Sannerligen får folk efter sina avsikter.”¹⁷

Vi har återberättat från as-Sayyid al-Djalîl Abî ‘Alî al-Fuḍayl bin ‘Iyâd – må Gud vara nöjd med honom – som sade: ”Alla gärningar som lämnats för folkets skull (*riyâ’*) och den som gör något för människors skull har associerat (något med Gud – *shirk*) och uppriktighet (*ikhlas*) är

Imam an-Nawawî

att Gud den Upphöjde befriar dig från de två [dvs *shirk* och *riyâ* – övers.]

Imâm al-Hârith al-Muhâsibî¹⁸ - må Guds nåd vara över honom - sade: ”Den som är sanningsenlig (*sâdiq*) är den som inte bryr sig även om allting går emot honom i de skapades hjärtan om orsaken är att han skall korrigera sitt eget hjärta. Och som inte älskar att människorna skall ha kännedom om ens en atoms vikt av hans goda gärningar men som inte har något emot att människorna har vetskap om hans onda gärningar.

Hudhayfa al-Mar’ashiy - må Guds nåd vara över honom - sade: ”Uppriktighet (*ikhlas*) är att tjänarens dolda och öppna gärningar skall vara lika många.

Och vi har återgett från imamen och läraren Abi-l-Qâsim al-Qushayrî - må Guds nåd vara över honom - som sade: ”Uppriktighet (*ikhlas*) är att ha Sanningen (Gud – *al-Haqq*) – den upphöjde, i avsikten bakom lydnadshandlingarna och man söker närheten till Gud genom sina lydnadshandlingar utan någonting annat, så som den som visar upp sig för det skapade eller för att få beröm av människor, eller för att skapa sig ett gott rykte bland folk eller någon annan mening förutom närheten till Gud – den upphöjde gör.

Och *as-sayyid* al-Djalîl Abû Muhammad Sahl bin ‘Abdullâh al-Tustarî - må Guds nåd vara över honom - sade: ”De kloka försökte förklara uppriktighet (*ikhlas*) och de fann bara detta: Att ens rörelse och

stillastående i ens dolda (*sirr*) och öppna är för Gud – den upphöjde, ingenting blandas in av självet (*nafs*) begär eller det världsliga livet (*dunyâ*).

Vi återger från *ustâdh* ‘Alî ad-Daqqâq - må Guds nåd vara över honom: ”Uppriktighet (*ikhlas*) är att skydda sig från att [bry sig om och ta hänsyn till] människornas omdöme om en. Och sanningsenlighet (*sidq*) är att rena sig från medvetandet om sig själv. Så den uppriktige är inte en hycklare och den sanningsenlige är inte högfärdig.”

Och från *Dhun Nûn* al-Misri - må Guds nåd vara över honom: ”Tre saker kännetecknar uppriktighet (*ikhlas*): [1] att man ser lovprisning eller klander som likvärdigt; [2] att man glömmet bort de goda handlingarna då man gör dem; och [3] att man skall se fram emot kraven på belöningar till det efterkommande livet.”¹⁹

Och vi har återberättat från al-Qushayrî - må Guds nåd vara över honom: ”Att den minsta graden av uppriktighet är att de dolda och de öppna handlingarna är i jämvikt.”

Och från Sahl al-Tustarî: ”Ingen gudstjänare kan känna doften av sanningsenlighet (*sidq*) så länge som man lurar sig själv [att tro att man är sanningsenlig].”

Och deras uttalanden om det är utan slut.

Och det som jag påpekat är nog för den som Gud – den upphöjde, vägleder.

Faṣl

Du bör ha klart för dig att den som nått [insikt om] de förträffliga handlingarna bör utföra dem även om de bara görs en gång för att man skall höra till dess folk²⁰ och man bör inte överge dessa handlingar utan försöka att utföra dem så gott man kan.

Så som profeten – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade i den *ḥadīth* som [Bukḥārī och Muslim] är överens om att den är autentisk: ”Då jag påbjuder er någonting, utför det då så gott ni förmår.”

Faṣl

De lärde, de kunniga inom *ḥadīth*-vetenskapen och de rättslärde och andra menar att det är tillåtet och lovligt att utföra de goda handlingarna (*al-fadâ'il*), att väcka intresse (och längtan – *targhīb*) och att varna med hjälp av svaga (*da'if*) profettrationer såvida de inte är tillagda (dvs falska). När det kommer till lagstiftandet om vad som är förbjudet (*haram*) och tillåtet (*halal*), handel, giftermål eller skillsmässa och annat än detta så skall man inte handla förutom i enlighet med autentiska (*ṣaḥīḥ*) eller sunda (*ḥasan*) profettrationer såvida det inte rör sig om dessa (goda handlingar *fadâ'il*). På samma sätt är det om det kommit fram några svaga traditioner om vad som är ogillat kring handel eller giftermål då bör man undvika (att handla i enlighet med) dessa. Sannerligen är det lovligt (*muṣtaḥabb*) att lämna dessa men måste dock inte.

Jag tog med detta stycke på grund av att jag kommer att nämna profettrationer i denna bok där jag nämner deras grad av autenticitet, godhet eller falskhet, eller som jag är tyst kring och därför vill jag klargöra detta redan i början av boken.

Faṣl

Du bör veta att lika omtyckt som det är att göra gudsåminnelse (*dhikr*) är det att sitta med i de cirklar där gudsåminnelse görs. Det har getts många bevis för detta och det kommer om Gud vill att nämnas i rätt sammanhang. Det räcker här att återge Ibn 'Umars, må Allah vara nöjd med honom, tradition där han sade: Guds budbärare – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade: ”Om ni går förbi paradiset trädgårdar se då till att vila en stund där (och dra nytta ur dem)”, de frågade, ”O Guds sändebud! Vad är paradiset trädgårdar?” och han svarade, ”Cirklar med (människor försjunkna i) gudsåminnelse. För sannerligen har Gud änglar som vandrar runt och letar efter cirklar med *dhikr* och om de kommer till en sådan omsluter de dem.”

Och vi återger från *Ṣaḥīḥ Muslim* att Mu'âwiyah - må Gud vara nöjd med honom - att han sade: ”Guds sändebud gick ut till en grupp följeslagare (*ṣaḥâbah*) som satt i en cirkel och frågade, 'Varför sitter ni här?' De svarade, 'Vi sitter här för att åminnas Gud och prisa honom för att Han väglett oss till Islam och för Hans gåvor till oss.' Han sade, ”Vid Gud, sitter ni inte här av någon annan anledning? Jag ber er inte

Imam an-Nawawî

att gå ed för att jag misstänker er, utan för att Djibrîl kom till mig och berättade att Gud – den upphöjde, visar sin stolthet över er inför änglarna.””

Vi har också återberättat från *Sahîh Muslim* från Abî Sa‘îd al-Khudri och Abî Hurayrah – må Guds nåd vara över de två - att de var vittnen när Guds budbärare – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade: ”Det finns inget folk som sitter ner för att åminnas Gud, den Upphöjde, utan att änglarna omger dem och nåden omsluter dem och friden sänker sig över dem, och Gud, den Upphöjde, nämner dem och deras handlande för dem i Hans närhet.

Faṣl

Åminnelsen utförs i hjärtat och med tungan, men den bästa är med hjärtat och tungan samtidigt. Om man skall välja något utav dem så är hjärtats (åminnelse) den bästa.

Man bör inte lämna vare sig hjärtats eller tungans åminnelse av rädsla för att visa upp sig (med sin religiositet inför andra – *riyâ’*), utan man åminns med de två tillsammans för att söka Guds anlete.

Och detta har vi återgett från Fuḍayl – må Guds nåd vara över honom – att lämna gärningar i rädsla för människors skull är att begå *riyâ’*.

Om någon skulle öppna en sådan dörr åt människorna [att överge handlingarna] och att akta sig för deras onda tankar, och då

kommer man att förlora viktiga religiösa ting, och detta är inte de insiktsfullas väg²¹.

Faṣl

Du bör veta att nyttan med *dhikr* är inte begränsat bara till *tasbîh*, *tahlîl*, *tahmîd* eller *takbîr*²² och liknande snarare är alla som gör någon handling för Gud en åkallare (*dhâkir*). Så sade Sa‘îd bin Djubayr (må Allâh vara nöjd med honom) och andra av de lärde.

Och ‘Atâ’ sade: samlingar där man åminns är samlingar där man diskuterar halal och haram, hur man köper och säljer, utför bönen och fastan, hur man gifter sig och skiljer sig och utför handlingar liknande dessa.

Faṣl

Allâh – upphöjd och prisad sade: ”För de män och de kvinnor som underkastat sig Guds vilja [i islam]...” till och med²³, ”[för dem alla] har Gud i beredskap förlåtelse för deras synder och en rik belöning.” [Koranen, al-Aḥzâb 33:35]

Och vi har återgett ur *Sahîh Muslim* med Abî Hurayrah som källa att Guds budbärare – över honom vare frid – sade: ”*al-Mufarridûn*²⁴ har kommit före!” de frågade, ”Vilka är *al-mufarridûn*, O Guds profet? Han svarade, ”De män och kvinnor som åminns Gud mycket.”

Du bör veta att versen ovan inte bör tas på allvar av den som äger denna bok.²⁵ Det har funnits meningsskiljaktigheter kring

detta. Imamen Abul Hasan al-Wâhidî sade: Ibn ‘Abbâs– må Gud vara nöjd med honom – sade: ”Innebörden av *al-murâd* är de som åminns Allâh efter bönen och på morgonen och på kvällen och då de går till sängs och var gång han vaknar ur sin sömn. Och han åminns Allâh var gång han lämnar sitt hem. Och Mudjâhid sade: ”Man är inte en av de män och de kvinnor som åminns Allâh mycket förrän man minns Honom stående, sittande och liggande.” Och ‘Atâ’ sade: ”Den som utför sina fem dagliga böner med deras rättigheter, den omfattas av Guds, den Upphöjdes ord: ’De män och kvinnor som åminns Gud mycket.’” [Koranen, al-Ahzâb 33:35].

Och det har nämnts i en profettradition från Abî Sa‘îd al-Khudri - må Gud vara nöjd med honom - som sade: ”Guds profet – över honom vare frid – sade: ’Om en man väcker sin fru under natten och de utför två böncykler tillsammans eller var och en för sig, då nedtecknas de bland de män och kvinnor som åminns Gud mycket.’” Denna *hadîth* är välkänd och återberättad av Abû Dâwûd, Nisâ’i och Ibn Mâdjâ i deras Sunan.

Och shejken och läraren Abû al-‘Amru – må Gud vara nöjd med honom – blev tillfrågad om den mängd åminnelse med vilken de män och de kvinnor som åminns mycket minns Gud med, varpå han sade: ”Om man konstant utför de åminnelser som kan spåras tillbaka till profeten (*al-adhkâr al-ma’thûrat*), som fastställts för

morgon och kväll, vid olika tider och situationer och under natten och dagen.”

Och det är tydligt angivet i det kapitel som berör handlingar under natten och dagen. Då är han en av de män och kvinnor som åminns Gud mycket – och Gud vet bäst.

Faşl

De lärde är överens om att det är tillåtet att åminnas [Gud] i hjärtat och med tungan för den som är *muhdith*,²⁶ den som är *djunûb*²⁷ och som är *nâ’id*²⁸ och de som har postnatala blödningar. Detta gäller för *tasbih*, *tahmîd*, *tahlîl* och *takbîr*, bön över profeten – över honom vare frid - och liknande.

Men det är förbjudet (*haram*) att recitera Koranen för den som är oren (*djunub*), som har sin månadsblödning eller har postnatala blödningar oavsett om det bara är att läsa lite eller mycket. Men det är tillåtet för dem att låta Koranen passera hjärtat men inte genom tungan och likaså att titta på korantexten (*mushaf*), och låta hjärtat läsa²⁹.

Våra kollegor sade att det är tillåtet för den orene (*djunub*) och den med månadsblödning att om någon olycka inträffar säga: ”Vi tillhör Gud och till Honom skall vi återvända!”³⁰ eller då de färdas att säga: ”Stor är Han i Sin härlighet, som låter oss förfoga över dem; själva skulle vi inte kunnat ta dem i vår tjänst.”³¹ eller bönen: ”Herre! Ge oss det goda i detta liv och det eviga livets goda

och förskona oss från eldens plåga!”³² så länge detta inte syftar till [att recitera] Koranen. Och för de två [dvs *djunub* och *nâ'id*] är det tillåtet att säga *bi ismi-llâh* och *al-hamdulillâh* så länge de inte syftar med det till att recitera Koranen, på samma sätt är det tillåtet om de syftar till att göra *dhikr* eller inte och de begår inte något övertramp så länge de inte avser att recitera Koranen.

Och det är tillåtet för dem att att läsa det som ersatts, t ex, ”Den gamla mannen och den gamla kvinnan; om de begår äktenskapsbrott stena dem då.” Och om de säger till människorna, ”Håll med kraft fast vid Skriften!” eller, ”Stig in i fred, här är ni skyddade.”³³ eller något liknande och syftar på annat än Koranen, då är det inte förbjudet.

Om de inte finner något vatten utan gör torrtvagningen (*tayammum*) då är det tillåtet för dem att recitera, om de bryter *tayammum* efter det då är det inte förbjudet att läsa så som om man hade tvättat sig med vatten. Det finns ingen skillnad mellan att göra *tayammum* som bosatt eller som resande och det är tillåtet att läsa Koranen efter att brutit.

Några av våra kollegor sade, att om man är bosatt får man utföra bönen med det [dvs med torrtvagningen] och recitera Koranen i bönen, men det är inte tillåtet att läsa den utanför bönen (*as-salât*). Men den korrekta åsikten är att det är tillåtet [att recitera Koranen utanför bönen med torrtvagningen] så som vi har nämnt då

hans torrtvagning ersätter den fullständiga tvagningen (*ghusl*).

Om någon har någon orenhet (*djanaba*) och har gjort torrtvagning (*tayammum*) men får syn på vatten, då blir det en plikt för honom att använda [det vattnet] då det är förbjudet för honom att läsa, och att göra allt annat som en som är *djunub* inte får göra förrän han har tvättat sig.

Om han gjorde torrtvagningen (*tayammum*) och efter det utförde bönen och läste [Koranen] och sedan ville utföra torrtvagningen för någon ny händelse, plikt eller något annat efter det då är det inte förbjudet för honom att läsa [Koranen].

Detta är den rätta utvalda skolan och våra kollegor har en annan åsikt men den är svag.

Om man är *djunub* och inte hittar vatten eller lämplig jord [för att utföra torrtvagningen med] så får man utföra bönen för att inte missa den i den situation man befinner sig i. Då är det inte tillåtet att recitera [Koranen] utanför bönen och i bönen reciterar man endast *al-Fâtihah*.

Är det förbjudet [att recitera] *al-Fâtihah*? Det finns två åsikter och den mer korrekta av dem är att det inte är förbjudet, däremot är det ett måste, för en bön utan *al-Fâtihah* är inte giltig. Och så som man fick utföra bönen på grund av att man är förpliktigad till det.

Den andra åsikten är att det är förbjudet och då skall [den bedjande] personen

Imam an-Nawawî

istället läsa upp åminnelser (*dhikr*) så som den som inte kan något ur Koranen.

Detta är avvägar men jag ville visa här det som hörde samman med detta så jag nämnde det helt kort. Det finns gott om belägg [för dessa diskussioner] i böcker om jurisprudens (*fiqh*), och Gud vet bäst.

Faṣl

Den som åkallar bör vara i det bästa av tillstånd (*akmâl as-sifât*). Om han sitter ner vänder han sig mot böneriktningen (*qibla*) i yttersta ödmjukhet, med Gudsfruktan (*khushû'*) och harmoni, med litenhet och sänkt huvud. Om man utför gudsåminnelser (*dhikr*) utanför ett sådant tillstånd är detta acceptabelt och kommer inte att hållas emot en, men om man inte har någon anledning till det då har man lämnat något som skulle ha varit bättre för en. Beviset för att det inte är förbjudet är Guds ord:

I skapelsen av himlarna och jorden och i växlingarna mellan dag och natt ligger helt visst budskap för dem som vill använda sitt förstånd; den som minns Gud när de står, när de sitter och när de lägger sig till vila, och som, när de begrundar himlarnas och jordens skapelse [ber med dessa ord:] ”Herre! Du har inte skapat allt detta i blindo. Stor är du i Din härlighet! Förskona oss från eldens straff!”
[Koranen, Âl 'Imrân 3:190-191]

Det har nämnts i de två *Sahîh* med 'Â'ishah – må Guds nåd vara över henne – som sade: ”Profeten – över honom vare frid – brukade sitta tillbakalutad i mitt knä

då jag hade min månadsblödning och recitera Koranen. [Återgivet i Muslim och Bukhârî]. I en annan återgivning [av denna tradition är ordalydelsen:] ”Med huvudet i mitt knä då jag hade min månadsblödning”

Det har också nämnts om 'Â'ishah – må Guds nåd vara över henne – att hon berättade: ”Jag brukade läsa min del [av Koranen] medan jag låg i sängen.”

Faṣl

Platsen där man gör åkallan (*du'â*) bör vara tom [utan distraktioner] och ren, detta är en högre grad av respekt för åminnelsen och för Den som åminns. Därför har man talat väl om att göra åminnelse (*dhikr*) i moskéer och på förträffliga platser.

Den hedervärde imam *al-Djalîl* Abî Maisarah – må Gud vara nöjd med honom – sade: ”Åminns inte Gud förutom på en god och ren plats.” Man bör också vara ren i munnen, om det finns något i munnen tar man bort det med *siwâk*³⁴ och om det finns något orent (*nadjasa*) tvättar man bort det med vatten.

Det är ogillat (*makruh*) att åkalla Gud utan att göra rent munnen men det är inte förbjudet (*haram*).

Det är också ogillat att recitera Koranen med oren mun. Förbudet mot det är en av två åsikter och den mest korrekta av dem är att det inte är förbjudet.

Faṣl

Du bör ha klart för dig att Gudsåminnelse (*dhikr*) är omtyckt i alla situationer förutom vid de tillfällen som lagstiftningen vill att det skall undvikas. Vi nämner en del av det som en indikation utöver det som kommer att nämnas i respektive kapitel, om Gud vill.

Det är inte tillåtet då man förrättar sina behov, vid älskog, då man lyssnar till fredagspredikan och då man står upp under bönen - snarare skall man då sysselsätta sig med Koranrecitation – eller då man är sömnig. Det är dock inte klandervärt på vägen eller i badhuset (*hamâm*).

Syftet med gudsåminnelse (*dhikr*) är hjärtats närvaro. Så detta bör vara den åkallandes (avsikt och) syfte, och man bör kämpa för att få den nyttan (ur sin gudsåminnelse) och tänka över vad man åminns och att förstå dess innebörd.³⁵

Så det önskvärda är att man tänker över åminnelsen på samma sätt som det är önskvärt i reciterandet av Koranen för att därigenom kunna uppnå en förståelse av innebörderna i dem. Och det är på grund av detta som man i den rätta och utvalda korrekta skolan tyckte om att den som åminns skall dra ut på orden: *Lâ illâha illa Allâh* – Det finns ingen gudom förutom Gud, så att man reflekterar över orden. Och föregångsmännen (*salaf*) och de efterföljandes (*khallaf*) imamers ord om detta är väl kända, och Gud vet bäst.

Faṣl

Har man arbete som hindrar en från att utföra sin åminnelse (*dhikr*) under dagen eller natten är det bättre att göra den i anslutning till den dagliga bönen och inte försumma den. Om man vänjer sig vid det då kommer man inte att försätta sig i en sådan situation att man missar det. Och om man inte tar utförandet (av ens *dhikr*) kommer det att leda till att man skjuter upp det och missar det. Det har återgetts i *Sahîh Muslim* med ‘Umar bin al-Khattâb som källa, att han sade: ”Guds sändebud sade, ’Den som försover sig från läsandet av sin del av Koranen, och som tar igen det mellan gryningsbönen (*fajr*) och middagsbönen (*dhuhr*), för honom nedtecknas det som om det hade gjorts redan på natten.”

Fotnoter

1. Ar. *Muhyî-d-dîn*. Då religionen islam är fullständig och komplett behöver religionen inte förnyas, titeln ”religionens förnyare” skall snarare ses som ett hedersomnämmande syftande på den nytta muslimerna har fått – och fortfarande får än idag - genom hans fantastiska arbete och kunskap – sammanställarens anm.
2. En text (*matn*) i jurisprudens (*fiqh*) enligt den shafi‘itiska rättskolan – sammanställarens anm.
3. Även den en text (*matn*) i jurisprudens (*fiqh*) enligt den shafi‘itiska rättskolan – sammanställarens anm.

4. En mer omfattande bok i jurisprudens (*fiqh*) enligt den shafi'itiska rättskolan – sammanställarens anm.

5. Dvs de två stora samlingarna av profet-traditioner (*ahadîth*) *Sahîh al-Bukhârî* och *Sahîh Muslim* - sammanställarens anm.

6. Om det arabiska språket – sammanställarens anm.

7. Dvs den biografiska kunskapen om namnen på de olika traditionslämnarna i de olika berättarkedjorna (*isnâd*) för profet-traditionerna (*hadîth*) – sammanställarens anm.

8. *Al-Qanûn*, eller Medicinens Kanon, en sammanställning från 1000-talet e kr av persiske Ibn Sina, eller Avicenna som han är känd som i västerlandet, av medicinskt kunnande från grekerna, indierna, araberna tillsammans med egna observationer. Boken är utan tvivel historiens viktigaste medicinska publikation och var obligatorisk läsning vid de europeiska universiteten fram till 1700-talet – sammanställarens anm.

9. Dvs i memorerandet av profet-traditionerna – sammanställarens anm.

10. Dvs, att ”det finns människor som gör mycket mer än jag” – sammanställarens anm.

11. Mellan nuvarande Iran och Irak.

12. Lärocenter för hadithkunniga.

13. Ordagrant, ”...som en dal[gång]” ett uttryck som manar fram bilden av en blomstrande och fruktbar dalgång, skyddad från alla håll av berg från inkräktare och ogynnsamt väder. En metafor för de omständigheter som får religionen att blomstra.

14. 1 I linje med imamens – må Guds nåd vara över honom – intentioner om att sammanställa en lättillgänglig bok som skall vara lätt att använda och ta till sig. Återgivna profettrationer kan i vissa verk vara omgivna av djupa diskussioner, sk *takhrîdj*, där man går igenom berättarkedjornas traditionslämnare mm och förklarar utifrån detta traditionens grad av autenticitet, och man återger i vilka olika samlingar – och variationer – dessa traditioner återfinns i, oftast med exakta hänvisningar till kapitel, volymer och nummer i det aktuella verket.

15. Ibn ‘Abbâs betyder egentligen ”Son till ‘Abbâs” och bönen om Guds nåd över dem syftar alltså både på ‘Abbas son och på ‘Abbâs själv, därav formuleringen ”...dem båda.”

16. Dvs utvandrat för Guds och Hans sändebuds skull *till* staden Medina, dit profeten – över honom vare frid – utvandrade 522 e vt.

17. D v s den som har en god avsikt mot muslimerna får det, och tvärtom – belöningen är av samma slag som handlingen.

18. Al-Muhâsibî: Författaren till boken sade [att namnet skall läsas] med *dammah* över *mîm*. As-Sama‘ânî sade: ”De sade så om honom på grund av att han brukade rannsaka sig själv.”

19. En alternativ förståelse av den arabiska texten, beroende på hur man läser den kan vara, ”Och att man glömmer kraven på belöning i det efterkommande”. Andemeningen är att den som besitter ikhlâs gör sina handlingar inte av en strävan efter belöningar för dess egen skull, snarare för Guds skull – övers.

20. Dvs att den som t ex hör talas om gudsåminnelse (*dhikr*) bör praktisera detta för att kunna räknas till de som åminns Gud, eller gudsåminnens folk – övers.

21. Dvs om man gav utrymme åt människor att överge de goda handlingarna p g a rädslan för *riyâ’* skulle det få den konsekvensen att många människor skulle låta bli att utföra de goda handlingarna helt och hållet, och på så vis skulle *dhikr* och den intima kontakten med Gud eller samhällseliga institutioner som *sadaqah* gå förlorade, till människornas nackdel – övers.

22. ”*Tasbîh, tahlîl, tahmîd* eller *takbîr...*” dvs att säga *SubhânAllâh - , lâ ilâha illa-llâh* – Det finns ingen gudom förutom Gud, *al-hamdulillâh* – allt lov och pris tillkommer Allâh, Allâhu akbar – Allâh är störst. Övers anm.

23. Enligt arabiskt sätt att skriva, i synnerhet när det kommer till facklitteratur

som *al-Adhkâr*, skrivs inte hela det relevanta Koranstället ut, snarare förutsätts att läsaren antingen redan känner till hela passagen eller att läsaren har sitt eget exemplar av Koranen tillgängligt att slå upp versen i – övers.

24. *Al-Mufarridûn* enligt Ibn ul-Qayyim är antingen *muwahhidûn*, dvs de som håller fast vid och vittnar om Guds enhet, att det inte finns någon gudom [värdig någon dyrkan] förutom Gud, eller individer som sitter ensamma. Se Ibn ul-Qayyim, *Madâridj us-Sâlikîn*, Dâr ul-Hadîth Libanon 2002:2/344.

25. D v s att den som intresserar sig så för att lära sig om Gudsåminnelse att han eller hon skaffar sig en bok som an-Nawawîs *al-Adhkâr* där åminnelser ur profetens *sunnah* med alla dess detaljer och principer har redan visat att han eller hon tagit itu med arbetet att lära sig det som är nödvändigt för att kunna bli en av de som åminns Gud mycket – övers.

26. Dvs, som förlorat renhet som tvagningen inför bönen (*wudû’*) ger och som krävs t ex för att förrätta bönen eller recitera Koranen – övers.

27. Dvs, som befinner sig i ett tillstånd av större orenhet, t ex efter samlag - övers.

28. Dvs som har sin månadsblödning – övers.

29. Dvs att man ser texten, uppfattar den i sitt hjärta men utan att läsa den med tungan. – övers.

30. En vanlig bön hos muslimer, som har sin grund i Koranens andra kapitel, vers 156: ”För de som när de drabbas av olycka och motgång säger: ’ Vi tillhör Gud och till honom skall vi återvända!’ – [förkunna för dem] att deras Herre skall välsigna dem och innesluta dem i Sin nåd...”. Poängen är här att när man läser detta som en bön eller åminnelse av Gud i en svår situation är det tillåtet trots att det är en Korantext – övers.

31. Se Koranen 43:13 för denna bön i sitt sammanhang. Förfogandet över ”dem” syftar på transportmedlen man färdas med – övers.

32. Se Koranen 2:201 för denna bön i sitt sammanhang.

33. Dessa två fraser syftar på verserna 19:12 och 15:46 (se även 50:34 för en snarlik formulering) vilka kommit till att bli vanliga fraser när man ger varandra goda råd eller hälsar varandra välkomna vid olika tillfällen.

34. Dvs ett slags tandborste gjord av roten från trädet med samma namn.

35. Dvs, vad som är objektet – Gud – i gudsåminnelsen, och vad fraserna och formuleringarna man använder i gudsåminnelsen verkligen betyder.